

Závodní stravování ve školách a školských zařízeních (příspěvkových organizací)

Ing. Petra Zukalová, referentka agendy školních jídelen a odměňování
Krajský úřad Jihomoravské kraje

Z ustanovení § 236 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, vyplývá povinnost zaměstnavatele (ředitele) umožnit zaměstnancům ve všech směnách stravování; tuto povinnost nemá vůči zaměstnancům vyslaným na pracovní cestu.

Podle ustanovení § 33 b zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zabezpečuje příspěvková organizace závodní stravování ve **vlastních zařízeních závodního stravování** (školní jídelna) **nebo prostřednictvím jiné** právnické osoby, fyzické osoby nebo organizační složky státu. Dále je zde vyjmenovaný okruh osob, kterým může příspěvková organizace ve vlastním zařízení za určitých podmínek poskytnout závodní stravování.

Z ustanovení § 119 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen školský zákon), vyplývá, že stravování zaměstnanců není součástí školního stravování. Školní stravování je stravování dětí, žáků a studentů v době jejich pobytu ve škole nebo školském zařízení podle § 117 odst. 1 písm. b) a c) – tj. školské výchovné a ubytovací zařízení zajišťující celodenní výchovu, ubytování a stravování, popřípadě zotavovací pobyty dětí a žáků ve zdravotně příznivém prostředí bez přerušování vzdělávání (internát, domov mládeže, škola v přírodě); a ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči (diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov se školou a výchovný ústav). Zařízení školního stravování **mohou zajišťovat také stravování zaměstnanců** škol a školských zařízení a stravovací služby i pro další osoby, a to za úplatu.

Náklady na závodní stravování a jejich úhradu upravuje vyhláška č. 84/2005 Sb., o nákladech na závodní stravování a jejich úhradě v příspěvkových organizacích zřízených územními samosprávnými celky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen vyhláška).

Závodní stravování se týká vždy jen zaměstnanců dané organizace, zabezpečování stravování pro ostatní školy je již stravovací službou. Vyhláška upravuje dva typy závodního stravování:

1) závodní stravování zabezpečované ve vlastním zařízení závodního stravování

Vyhláška stanoví, že v **organizaci, která sama zajišťuje závodní stravování ve vlastním zařízení závodního stravování** (školní jídelna), tvoří náklady na závodní stravování:

- a) **náklady na pořizovací cenu suroviny** spotřebované na přípravu podávaných jídel; tyto náklady jsou **v plné výši hrazeny strážníky a příspěvkem** (může být i nula) **z fondu kulturních a sociálních potřeb** stanoveným kolektivní smlouvou nebo vnitřním předpisem;
- b) **ostatní provozní náklady** na závodní stravování (věcné, osobní a další režijní náklady) včetně ztrát vzniklých přirozeným úbytkem surovin (dále jen náklady na provoz); tyto náklady na provoz hradí organizace v plné výši, a to **z nákladů na svou hlavní činnost**.

V případě, že organizace zajišťuje závodní stravování ve vlastním zařízení (školní jídelna):

Zaměstnancům a žákům středních škol a studentům, kteří u organizace vykonávají praktické vyučování nebo praktickou přípravu, pokud není jejich stravování zajištěno podle zvláštních právních předpisů, poskytuje organizace za sníženou úhradu (finanční normativ – příspěvek z FKSP) jen jedno hlavní jídlo v kalendářním dni, pokud pro ni strážník vykonává práci **alespoň 3 hodiny v daném kalendářním dni v místě výkonu práce sjednané ve smlouvě**. Pokud zaměstnanec nesplní tuto podmínku např. z důvodu čerpání řádné dovolené, rodičovské dovolené, dnů samostudia, je v pracovní neschopnosti atd., nemá v tyto dny nárok na závodní stravování a může se stravovat pouze za plnou cenu v doplňkové činnosti jako cizí strážník. Stejná podmínka je i při zajišťování závodního stravování prostřednictvím jiné osoby (příspěvková organizace vykonávající činnost školní jídelny – výdejny – závodní stravování na základě smlouvy s jinou osobou). Za sníženou úhradu může organizace poskytnout další hlavní jídlo v kalendářním dni, pokud strážník vykonává práci pro organizaci déle než 11 hodin v úhrnu i s povinnou přestávkou v práci, kterou je povinen zaměstnavatel poskytnout podle § 88 a § 89, v daném kalendářním dni v místě výkonu práce sjednaném v pracovní smlouvě.

Důchodci, kteří u organizace pracovali při odchodu do důchodu, se mohou stravovat **za sníženou úhradu**, tedy za cenu pořizovacích surovin spotřebovaných na přípravu podávaných jídel sníženou o příspěvek z FKSP, pokud **je to uvedeno v kolektivní smlouvě nebo vnitřním předpise**. Výše příspěvku z FKSP může být pro důchodce stanovená v jiné výši než pro zaměstnance.

Zaměstnanci činní u organizace na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se mohou stravovat v rámci závodního stravování, pokud je to umožněno v kolektivní smlouvě nebo stanoveno ve vnitřním předpise, v případě, že jejich přítomnost v práci trvá v kalendářním dni alespoň 3 hodiny. Tito zaměstnanci nemají nárok na příspěvek z FKSP na závodní stravování, hradí tedy **pořizovací cenu surovin**.

Zaměstnancům podílejícím se přímo na přípravě a výdeji stravy může organizace poskytnout za sníženou úhradu jedno hlavní jídlo v kalendářním dni, pokud strážník vykonává práci pro organizaci alespoň 3 hodiny v daném kalendářním dni v místě výkonu práce sjednaném v pracovní smlouvě.

Závodní stravování se týká vždy jen **zaměstnanců dané organizace**. Zabezpečování stravování pro zaměstnance jiné organizace (školy) spadá do zřizovatelem povolené doplňkové činnosti (hostinská činnost).

Je-li závodní stravování zabezpečováno ve vlastním zařízení závodního stravování (ve školní jídelně), nemůže organizace současně zabezpečovat závodní stravování prostřednictvím organizační složky státu, právnické nebo fyzické osoby mimo 3 níže uvedené případy:

1. Strážníkovi nelze jinak zajistit stravu odpovídající jeho zdravotnímu stavu. Požadavek na zajištění stravy

odpovídající zdravotnímu stavu zaměstnance musí být organizaci doložen písemným lékařským potvrzením s doporučeným typem stravování, vystaveným příslušným odborným lékařem.

2. Pokud odběr hlavního jídla, případně dalšího hlavního jídla spadá do doby, kdy vlastní zařízení závodního stravování nepracuje.
3. V období, kdy je vlastní zařízení závodního stravování mimo provoz (prázdniny).

Každé **místně oddělené** pracoviště postupuje samostatně.

2) závodní stravování zabezpečované prostřednictvím organizační složky státu, právnické či fyzické osoby

Pokud organizace zajišťuje závodní stravování na základě smlouvy s organizační složkou státu, právnickou nebo fyzickou osobou (patří sem i školní jídelny – výdejny nakupující stravu od jiné osoby), nejedná se o vlastní zařízení závodního stravování a náklady na závodní stravování tvoří cena za poskytnutou službu sjednaná ve smlouvě.

V tomto případě je závodní stravování umožněno pouze strážníkům uvedeným v § 3 odst. 3 vyhlášky, tedy **vlastním zaměstnancům** a za určitých podmínek **žákům středních škol a studentům, kteří u organizace vykonávají praktické vyučování nebo praktickou přípravu.**

Organizace postupuje podle ustanovení § 4 a § 5 vyhlášky a uhradí ze sjednané ceny (cena za poskytnutou službu sjednaná ve smlouvě) až **55% z nákladů na svou hlavní činnost.** Nejvyšší úhrada nesmí přesáhnout 70% horní hranice stravného při trvání pracovní cesty 5 až 12 hodin (v současné době je horní hranice 83 Kč, úhrada zaměstnavatele tedy nemůže být vyšší než 58 Kč). **Zbývající část sjednané ceny uhradí strážníci,** kterým může být

poskytnut příspěvek z fondu kulturních a sociálních potřeb. Organizace poskytuje strážníkům za sníženou úhradu jen jedno hlavní jídlo v kalendářním dni, pokud strážník vykonává práci pro organizaci alespoň 3 hodiny v daném kalendářním dni v místě výkonu práce sjednaném v pracovní smlouvě. Za sníženou úhradu může organizace poskytnout další hlavní jídlo v kalendářním dni, pokud strážník vykonává práci pro organizaci déle než 11 hodin, v úhrnu i s povinnou přestávkou v práci, v daném kalendářním dni v místě výkonu práce sjednaném v pracovní smlouvě.

Příklad č. 1:

sjednaná cena ve smlouvě: 60 Kč
organizace může uhradit až **55%** sjednané ceny, tj. 33 Kč
příspěvek z FKSP: 10 Kč
strážník uhradí: 17 Kč ($60 - 33 - 10 = 17$)

Příklad č. 2:

cena sjednaná ve smlouvě: 60 Kč
organizace uhradí **jen 5%** sjednané ceny, tj. 3 Kč
příspěvek z FKSP: 25 Kč
strážník uhradí: 32 Kč ($60 - 3 - 25 = 32$)

Je-li závodní stravování zabezpečováno na základě smlouvy, může být tak zajištěno s více osobami poskytujícími stravovací služby.

Tvorba a použití FKSP upravuje vyhláška MF ČR č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, ve znění pozdějších předpisů. Rozsah plnění a výši příspěvku je nutné upravit v pravidlech pro čerpání fondu; pro úplnost informace uvádím, že podle § 3 odst. 6 citované vyhlášky může být i úplná úhrada nákladů. S účinností od 1. 1. 2016 je základní příděl, kterým je tvořen fond, zvýšen na 1,5% z ročního objemu mzdových nákladů a od 1. 1. 2017 je příděl zvýšen na 2%.

Reklamní sdělení

Lučina Crème Fraîche

Lučina patří k jednomu z nejoblíbenějších čerstvých sýrů u nás. Nová varianta Lučiny, Lučina Crème Fraîche, zvyšuje použitelnost tohoto sýru i v širší gastronomii. Zlepšuje chuť, konzistenci a svým obsahem i kvalitu připravovaného jídla. Je tak plně využitelná ve školních, a závodních jídelnách, či v restauracích, v teplé i studené kuchyni. Výborně se hodí k přípravě polévek, omáček, zapečených pokrmů či pomazánek.

V rámci školního stravování tento výrobek umožňuje i lépe plnit spotřební koš ve vztahu k potřebě konzumace mléčných výrobků. Vzhledem k tomu, že neobsahuje mouku, je vhodný i pro přípravu bezlepkových jídel.

Lučina Crème Fraîche je připravena pouze z mléka, smetany (15%), syrovátky, mléčných kultur a soli.

Produkty vyrobené z mléka patří k základním potravinám určeným pro výživu dětí a dospělých. Obsahují plnohodnotnou bílkovinu, která složením svých základních jednotek (aminokyselin) plně a samostatně saturuje metabolické potřeby této složky výživy (výjimkou jsou alergie na kravské mléko či intolerance mléčného cukru (laktózy)).

Obsah a využitelnost vápníku je v rámci mléka a mléčných výrobků rovněž plně efektivní v dětském, ale i dospělém věku.

Doporučená konzumace tuku je v dětském věku nepatrně vyšší než u dospělých, stále je však žádoucí hlídat obsah tuku vzhledem k zvyšujícímu se trendu k nadváze a obezitě. Přidaná syrovátka u výrobku Lučina Crème Fraîche snižuje energetickou hodnotu produktu a perfektně vyvažuje obsah tuku ze smetany (která ve výrobku upravuje chuť a jeho konzistenci).

Syrovátka také významně doplňuje obsah vitaminů a minerálních látek, které mléko a mléčné výrobky obsahují. Kromě základních vitaminů rozpustných v tucích jsou to zvláště vitaminy skupiny B, ale i vitamin C. Z minerálních látek jsou to kromě již zmiňovaného vápníku i fosfor, draslík, zinek, hořčík a další.

Významným benefitem Lučiny Crème Fraîche je také obsah bakterií mléčných kultur. Tyto bakterie přispívají k udržení vyvážené střevní flóry mikroorganismů trávicího traktu.

Výrobek Lučina Crème Fraîche patří nejen k obohacení možností jídelníčku, ale je i nutričně významnou složkou výživy.

